



SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IX kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM-10-96-20

Druk nr 768
Warszawa, 20 listopada 2020 r.

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- o zmianie ustawy o dotacji przeznaczonej dla niektórych podmiotów.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Jednocześnie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Aktywów Państwowych.

Z poważaniem

Mateusz Morawiecki

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o dotacji przeznaczonej dla niektórych podmiotów

Art. 1. W ustawie z dnia 30 sierpnia 2013 r. o dotacji przeznaczonej dla niektórych podmiotów (Dz. U. z 2019 r. poz. 1771) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 1 otrzymuje brzmienie:

„Art. 1. Ustawa określa cel i zakres wykorzystania oraz sposób udzielania dotacji przeznaczonej dla następujących podmiotów:

- 1) Kopalni Soli Bochnia Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Bochni,
- 2) Kopalni Soli „Wieliczka” Spółka Akcyjna w Wieliczce,
- 3) Spółki Restrukturyzacji Kopalń Spółka Akcyjna w Bytomiu,
- 4) Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu,
- 5) Kopalni Siarki „Machów” Spółka Akcyjna w likwidacji w Tarnobrzegu – lub następców prawnych tych podmiotów.”;

2) w art. 3 w ust. 3 uchyla się pkt 4;

3) w art. 6 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Umowa, o której mowa w ust. 1, określa w szczególności opis zadania lub działania, w tym cel, na jaki dotacja została przyznana, termin jego wykonania, wysokość udzielonej dotacji, termin wykorzystania dotacji, termin i sposób rozliczenia udzielonej dotacji, termin zwrotu niewykorzystanej części dotacji, tryb kontroli wykonania zadań lub działań.”;

4) art. 9 otrzymuje brzmienie:

„Art. 9. 1. Przyznana przez ministra właściwego do spraw gospodarki złożami kopalin dotacja jest wypłacana w transzach, na specjalnie w tym celu wyodrębniony przez podmiot, o którym mowa w art. 1, rachunek bankowy.

2. Podstawę do wypłacenia transzy dotacji stanowi przedstawienie przez podmiot, o którym mowa w art. 1:

1) wniosku o wypłacenie transzy dotacji wynikającej z:

- a) rocznego planu zadań, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 lit. b i ust. 2, albo
- b) rocznego planu działań, o którym mowa w art. 5 ust. 3 i 3a;

- 2) sprawozdania, o którym mowa w art. 10 ust. 1.”;
- 5) w art. 10:
 - a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Podmiot, o którym mowa w art. 1, składa ministrowi właściwemu do spraw gospodarki złożami kopalin sprawozdanie miesięczne zawierające rozliczenie rzeczowo-finansowe zrealizowanych zadań albo wykonanych działań, w terminie do 25. dnia miesiąca następującego po miesiącu, objętym tym sprawozdaniem.”,

- b) uchyla się ust. 2;
- 6) art. 12 otrzymuje brzmienie:

„Art. 12. 1. Agencja Rozwoju Przemysłu Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie, na zlecenie ministra właściwego do spraw gospodarki złożami kopalin, realizuje zadania związane z monitorowaniem prawidłowości wykorzystania dotacji przeznaczonej na cele określone w ustawie.

2. Zadania, o których mowa w ust. 1, są finansowane z dotacji z budżetu państwa.

3. Podstawą przyznania dotacji na realizację zadań, o których mowa w ust. 1, jest umowa zawarta między ministrem właściwym do spraw gospodarki złożami kopalin a Agencją Rozwoju Przemysłu Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie.”;

- 7) art. 13 otrzymuje brzmienie:

„Art. 13. Dotacje na zadania określone w ustawie są przekazywane podmiotom, o których mowa w art. 1, do dnia 31 grudnia 2027 r.”.

Art. 2. Do umów zawartych przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 3. 1. Spółka Restrukturyzacji Kopalń S.A. z siedzibą w Bytomiu, zwana dalej „Spółką”, przejmuje działania podmiotu, o którym mowa w art. 1 pkt 3 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym, z dniem 1 stycznia 2021 r.

2. Spółka nabywa w drodze kupna składniki majątku będące własnością podmiotu, o którym mowa w ust. 1.

3. Z dniem nabycia składników majątku, o których mowa w ust. 2, Spółka wstępuje we wszystkie prawa i obowiązki podmiotu, o którym mowa w ust. 1, wynikające z przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2020 r. poz. 1064 i 1339) oraz innych ustaw, w takim zakresie, w jakim jest to niezbędne do prowadzenia

wykonywanych, po zakończeniu likwidacji zakładu górniczego wchodzącego w skład byłych Zakładów Górniczo-Hutniczych „Orzeł Biały” w Bytomiu, działań określonych w art. 3 ust. 4 ustawy zmienianej w art. 1, w szczególności staje się stroną wydanych decyzji administracyjnych.

Art. 4. 1. Maksymalny limit wydatków z budżetu państwa przeznaczonych na realizację zadań i wykonanie działań wynikających ze zmienianej ustawy wynosi w:

- 1) 2021 r. – 149 965 600 zł;
- 2) 2022 r. – 159 611 300 zł;
- 3) 2023 r. – 157 407 200 zł;
- 4) 2024 r. – 156 724 900 zł;
- 5) 2025 r. – 127 064 000 zł;
- 6) 2026 r. – 125 661 000 zł;
- 7) 2027 r. – 122 781 200 zł.

2. Minister właściwy do spraw gospodarki złożami kopalin monitoruje wykorzystanie limitu wydatków, o których mowa w ust. 1, oraz wdraża mechanizmy korygujące, o których mowa w ust. 3.

3. W przypadku gdy wielkość wydatków po pierwszym półroczu danego roku budżetowego wyniesie więcej niż 65% limitu wydatków przewidzianych na dany rok, minister właściwy do spraw gospodarki złożami kopalin obniża wielkość środków przeznaczonych na wydatki w drugim półroczu o kwotę stanowiącą różnicę między wielkością tego limitu a kwotą przekroczenia wydatków.

4. W przypadku gdy wielkość wydatków w poszczególnych miesiącach jest zgodna z planem finansowym, przepisu ust. 3 nie stosuje się.

Art. 5. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2021 r., z wyjątkiem art. 3, który wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Potrzeba i cel uchwalenia ustawy

Zasadniczym celem projektu jest zmiana przepisów ustawy z dnia 30 sierpnia 2013 r. o dotacji przeznaczonej dla niektórych podmiotów (Dz. U. z 2019 r. poz. 1771) polegająca na wydłużeniu do dnia 31 grudnia 2027 r. udzielania dotacji z budżetu państwa dla następujących podmiotów:

- 1) Kopalni Soli „Bochnia” sp. z o.o.;
- 2) Kopalni Soli „Wieliczka” S.A.;
- 3) Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrze;
- 4) Kopalni Siarki „Machów” S.A. w likwidacji.

Kopalnia Soli „Bochnia” sp. z o.o. i Kopalnia Soli „Wieliczka” S.A.

Wielowiekowa, intensywne eksploatacja soli w Kopalni Soli „Bochnia” i Kopalni Soli „Wieliczka” doprowadziła do znacznego rozwoju przestrzennego kopalń i powstania olbrzymiego kompleksu podziemnych wyrobisk o różnym kształcie, objętości, usytuowaniu i różnym stopniu uszkodzenia, które są zlokalizowane na kilku poziomach. Spośród tych wyrobisk część wytypowano do zachowania. Udostępniona obecnie do zwiedzania część kopalń stanowi zaledwie kilka procent całkowitej objętości podziemnych pustek, które ze względu na konieczność zachowania wymagają wykonania dużego zakresu specjalistycznych robót górniczych. Wiąże się to z potrzebą wykonania szeroko zakrojonych prac zabezpieczających, obejmujących również likwidację części wyrobisk przez ich wypełnienie piaskiem lub innym materiałem. Wykonanie tych prac, a także wykonanie ich w odpowiednim terminie, jest nie tylko warunkiem zapewnienia odpowiedniego bezpieczeństwa, lecz warunkuje także przetrwanie tego bezcennego zabytku.

Obie kopalnie soli są niewątpliwie niepowtarzalnym obiektem historycznym, kulturowym i geologiczno-górnictwem, a to wymaga prowadzenia wszelkich starań, żeby te zabytki i ich wartość nie zaginęły. Służyć ma temu prowadzony i finansowany z dotacji budżetowej proces zabezpieczania, renowacji najcenniejszych wyrobisk historycznych oraz likwidacji obszarów im zagrażających. Zaniechanie tego obowiązku może doprowadzić do destrukcji, czego następstwem będzie zagrożenie dla obiektów powierzchniowych miast Wieliczka i Bochnia, a także do wystąpienia niekontrolowanych zagrożeń naturalnych i górniczych, a nawet katastrofy górniczej.

W przypadku Kopalni Soli „Bochnia” w ramach przyznanych środków budżetowych możliwe będzie kontynuowanie finansowania całkowitej likwidacji zakładu górniczego „Siedlec-Moszczenica” oraz niezabytkowej części zakładu górniczego „Bochnia”, a także utrzymania, zabezpieczenia i ratowania zabytkowych części zakładu górniczego „Bochnia”, zgodnie z zaakceptowanym przez Ministra Energii „Programem całkowitej likwidacji zakładu górniczego „Siedlec-Moszczenica”, niezabytkowej części zakładu górniczego „Bochnia” oraz utrzymania, zabezpieczenia i ratowania zabytkowych części zakładu górniczego „Bochnia”, wchodzących w skład Kopalni Soli Bochnia sp. z o.o. na lata 2014–2020 i przedłużenie na lata 2021–2027”.

W przypadku Kopalni Soli „Wieliczka” środki przewidywane są na kontynuację finansowania całkowitej likwidacji niezabytkowej części zakładu górniczego „Wieliczka”, a także utrzymania, zabezpieczenia i ratowania zabytkowych części zakładu górniczego „Wieliczka”, zgodnie z zaakceptowanym przez Ministra Energii „Programem całkowitej likwidacji niezabytkowej części zakładu górniczego „Wieliczka”, w ramach likwidacji części Kopalni Soli „Wieliczka” oraz utrzymania, zabezpieczenia i ratowania zabytkowej części Kopalni Soli „Wieliczka”, wchodzących w skład Kopalni Soli „Wieliczka” S.A. na lata 2014–2027”. Niniejszy projekt pozostawia obu kopalniom możliwość finansowania z dotacji budżetowej również kosztów ogólnego zarządu związanych wyłącznie z realizacją zadań określonych w ustawie, tj. utrzymaniem, zabezpieczeniem i ratowaniem zabytkowych części kopalń oraz likwidacją części niezabytkowych.

Dotychczasowych planów obu kopalń soli nie udało się zrealizować przede wszystkim ze względu na to, że corocznie określone w ustawach budżetowych kwoty dotacji z budżetu państwa znajdowały się na niższym poziomie niż założono w przedkładanych przez kopalnie wieloletnich programach likwidacji części niezabytkowych oraz zabezpieczenia i ratowania części zabytkowych. W przypadku Kopalni Soli „Wieliczka” koszty do sfinansowania dotacją w latach 2014–2020 zaplanowano na poziomie 723,7 mln zł, podczas gdy wydatkowane środki w tym okresie wyniosły 437,7 mln zł. Niedobór środków powoduje, że część prac jest przesuwanych w czasie. Inną przyczyną niezakończenia prowadzonych prac są warunki geologiczno-górnice np. w Kopalni Soli „Bochnia” konieczne jest wprowadzenie dodatkowego zakresu robót podsadzkowych. Kilkusetletnia eksploatacja, prowadzona w Kopalni Soli Bochnia,

spowodowała znaczną perforację górotworu. Dotychczasowe prace podsadzkowe skupione były przede wszystkim na likwidacji wyrobisk najgłębiej zlokalizowanych, które należało zlikwidować w pierwszej kolejności z uwagi na przyjętą metodę podsadzania – metoda grawitacyjna (podsadzka hydrauliczna). W ostatnich latach zaobserwowano niekorzystne ruchy obudowy szybów Sutoris i Campi oraz rejonów wokół nich, przejawiające się w postaci zwiększonych przemieszczeń obudowy szybów i zbrojenia. Procesy geomechaniczne przejawiające się w formie „płynięcia” górotworu zmiernają do całkowitego zaciskania wszystkich pustek. Niezbędne jest więc ciągłe prowadzenie prac zabezpieczających i podsadzkowych. Postępujący, niekontrolowany zawał komór zagraża stateczności zabytkowych wyrobisk. W wyniku analizy archiwalnych map i dokumentów stwierdzono istnienie niedostępnych, niezlikwidowanych wyrobisk, które mogą być przyczyną tych niekorzystnych zjawisk. W celu ograniczenia uszkodzeń zbrojenia i obudowy szybów oraz zabytkowych wyrobisk w rejonach szybów należy dążyć do tego, aby wyeliminować wszystkie możliwe czynniki, które mogą przyczynić się do wspomnianych niebezpieczeństw. Biorąc powyższe pod uwagę, kopalnia planuje podsadzić w latach 2020–2027 dodatkową kubaturę 43 970 m³ pustek poeksploatacyjnych. Istotnym aspektem finansowania działalności zabytkowych kopalń soli jest to, że wyrobiska wpisane do rejestru zabytków podlegają przepisom nie tylko ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2020 r. poz. 1064, z późn.zm.), lecz również ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2020 r. poz. 282, z późn.zm.). Przepisy dotyczące prowadzenia prac zabezpieczających, a w szczególności prac likwidacyjnych, są w obu ustawach niespójne, co wymusza na kopalniach, jako podmiotach zarządzających zabytkiem, konieczność uzgodnienia planowanych prac z właściwymi służbami górniczymi i konserwatorskimi. Dodatkowo prowadzenie prac zabezpieczających i likwidacyjnych wymusza korzystanie z wyspecjalizowanej wiedzy ośrodków naukowych. Wiedza w zakresie zabytkowego górnictwa solnego jest wysoce specjalistyczna oraz interdyscyplinarna, co powoduje trudności w znalezieniu odpowiednich ośrodków naukowych, które dysponują wykwalifikowaną kadrą naukowo-badawczą, i znacząco ogranicza liczbę podmiotów, które mogą prowadzić takie prace w zabytkowych wyrobiskach, w szczególności jeśli chodzi o prowadzenie prac konserwatorskich i górniczych przeciwdziałających degradacji wyrobisk z zachowanym wystrojem komór

i chodników. Np. prace prowadzone w zabytkowych obiektach na powierzchni skupione są na usuwaniu soli z zabytkowych murów, w przypadku zabytkowych wyrobisk solnych jest to sytuacja diametralnie odwrotna. W związku z tym przyjęte rozwiązania i techniki muszą być indywidualnie opracowane dla kopalni soli, a tym samym nie są one dostępne na szerokim rynku usług budowlanych czy górniczych. Wszystkie wymienione powyżej elementy mają zasadniczy wpływ na realizację zaplanowanych zadań. W 2020 r. dodatkowo niezaplanowany wpływ ma również epidemia koronawirusa SARS-CoV-2.

Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu

Muzeum zarządza obiektami naziemnymi, tworzącymi kompleks przemysłowych obiektów, oraz wyrobiskami podziemnymi kopalni „Królowa Luiza” i kopalni „Guido”. Kopalnie ilustrują rozwój branży górniczej oraz szeroko pojętej kultury górniczej. Ze względu na konieczność zachowania cennego zabytku kultury niezbędne jest wykonanie dużej ilości prac zabezpieczających w celu zachowania ich w jak najlepszym stanie.

Dzięki dotacji możliwe będzie utrzymanie, zabezpieczenie i ratowanie zabytkowych części zakładu górniczego Kopalnia Węgla Kamiennego „Guido” i zakładu górniczego Kopalnia Węgla Kamiennego „Królowa Luiza”.

Kopalnia Siarki „Machów” S.A. w likwidacji

W wyrobisku byłej Kopalni Siarki „Piaseczno” powstał zbiornik wodny. Wyrobisko górnicze byłej Kopalni Siarki „Piaseczno” zlokalizowane jest na obszarze ok. 210 ha na terenach gmin Łoniów i Koprzywnica w powiecie sandomierskim i w województwie świętokrzyskim. W celu zabezpieczenia terenów przyległych przed podtopieniami niezbędne jest odwadnianie wyrobiska z nadmiarowej ilości wody, przy czym za „tereny przyległe” rozumie się nie tereny bezpośrednio przyległe do wyrobiska, ale tereny objęte oddziaływaniem lejki depresji wyrobiska „Piaseczno”. Są to tereny bezpośrednio przyległe do terenów zrehabilitowanych przez Kopalnię Siarki „Machów” S.A. w likwidacji w latach 2005–2018 na obszarze nieruchomości przekazanych jej do rekultywacji (ok. 210 ha). Zgodnie z wykonanymi ekspertyzami hydrogeologicznymi sztucznie utrzymywane zwierciadło wody w tym wyrobisku na poziomie od +138,0 m n.p.m. do +139,00 m n.p.m. nie stwarza zagrożenia dla terenów

przyległych i zapewnia skuteczność ukształtowanych zboczy po napełnieniu zbiornika. Pompowanie wód z wyrobiska „Piaseczno” prowadzone jest w systemie ciągłym za pomocą pomp powierzchniowych z wydajnością 20 tys. m³/dobę. Utrzymywany obniżony poziom wody w zbiorniku pozwala KS „Machów” S.A. w likwidacji na dodatkowe zabezpieczenia skarp wyrobiska „Piaseczno” w celu wykonania prac z zakresu odwodnienia poziomego – drenażu skarp metodą wiertniczą oraz dokończenie prac z zakresu rekultywacji technicznej i biologicznej. Środki przeznaczone będą na finansowanie działań wykonywanych po zakończeniu prac likwidacyjnych w wyrobisku górniczym „Piaseczno”.

Drugą istotną zmianą wprowadzoną do projektu ustawy jest zaprzestanie udzielania dotacji Centralnej Pompowni „Bolko” sp. z o.o. na finansowanie działań wykonywanych po zakończeniu likwidacji zakładu górniczego wchodzącego w skład byłych Zakładów Górniczo-Hutniczych „Orzeł Biały” w Bytomiu. Działania te skupiały się głównie na zabezpieczeniu kopalń sąsiednich przed zagrożeniem wodnym. Pozostałe działania wymienione w art. 3 ust. 4 ustawy, tj. likwidacja zbędnej infrastruktury, naprawianie szkód, opracowanie, wymaganych na podstawie odrębnych przepisów, projektów, dokumentacji, opinii, ekspertyz i analiz, a także sprawowanie ogólnego zarządu, były ściśle związane z wykonywaniem głównego działania. Biorąc pod uwagę fakt, że na terenie miasta Bytomia funkcjonuje Spółka Restrukturyzacji Kopalń S.A., zwana dalej „SRK S.A.”, której jednym z podstawowych zadań jest również zabezpieczanie kopalń sąsiednich przed zagrożeniem wodnym, gazowym i pożarowym, podjęta została decyzja o przejęciu przez SRK S.A. realizacji działań wykonywanych dotychczas przez Centralną Pompownię „Bolko” sp. z o.o., zwaną dalej „CP „Bolko”. Decyzja ta wpisuje się także w Program dla sektora górnictwa węgla kamiennego, przyjęty przez Radę Ministrów w 2018 r., bowiem jednym z zadań określonych w Programie jest upraszczanie systemu odwadniania, w tym przejęcie zadań realizowanych przez CP „Bolko” (art. 3 ustawy zmieniającej). Realizacja i finansowanie zadania będzie się odbywało na podstawie ustawy z dnia 30 sierpnia 2013 r. o dotacji przeznaczonej dla niektórych podmiotów, co zostało uregulowane w ten sposób, że w art. 1 pkt 1 ustawy zmieniającej w miejsce CP „Bolko” została wpisana SRK S.A. W ten sposób nie wystąpiła potrzeba wprowadzenia zmian w dalszej części ustawy, gdyż zakres zadań, zasady przyznawania dotacji i jej rozliczania wraz ze składaniem sprawozdań nie uległy zmianie.

Przeniesienie zadań w zakresie odwadniania planowane było już w Strategii działalności górnictwa węgla kamiennego w Polsce w latach 2007–2015, która stanowiła programowy dokument rządowy przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 31 lipca 2007 r. Dokument ten był zmieniany przez Radę Ministrów w kolejnych latach. Ostatnia zmiana dotyczyła także nadania dokumentowi nowego tytułu: „Program działalności górnictwa węgla kamiennego w Polsce w latach 2007–2015”. Zgodnie z zapisami zawartymi w tym dokumencie, jak również w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego w Polsce w latach 2008–2015 (Dz. U. z 2019 r. poz. 1821), planowano ze struktur SRK S.A. wydzielić Centralny Zakład Odwadniania Kopalń, zwany dalej „CZOK”, jako samodzielną spółkę, wykonującą zadania związane z zabezpieczeniem kopalń sąsiednich przed zagrożeniem wodnym, gazowym oraz pożarowym w trakcie i po zakończeniu likwidacji kopalni (art. 9 ww. ustawy, który w 2015 r. został najpierw zmieniony, a następnie uchylony). CZOP miał również przejąć zadania zakładów Bytomskiej Spółki Restrukturyzacji Kopalń Sp. z o.o., zwanej dalej „BSRK”, oraz CP „Bolko” (lub włączyć te spółki w swoją strukturę). Do połączenia SRK S.A. z BSRK doszło w 2009 r., natomiast nie zostało zrealizowane przejęcie przez SRK S.A. zadań realizowanych przez CP „Bolko”. W 2014 r. Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła kontrolę P/14/079 – Odwadnianie nieczynnych zakładów górniczych prowadzone w związku z likwidacją kopalń. Kontrola obejmowała swoim zakresem zarówno SRK S.A, jak i CP „Bolko”. W wystąpieniu pokontrolnym NIK z dnia 15 maja 2015 r. znak: LKA-4101-040-04/2014 P/14/079, stwierdzono że przejęcie przez SRK S.A. zadań wykonywanych aktualnie przez CP „Bolko”, w zakresie zabezpieczenia kopalń sąsiednich przed zagrożeniem wodnym, umożliwi zmniejszenie kosztów ich realizacji, finansowanych dotacjami budżetowymi, i stworzy warunki do skuteczniejszej kontroli prawidłowości wydatkowania dotacji budżetowych. Ponadto udzielenie zamówień publicznych przez spółkę, będącą w nadzorze właścicielskim Skarbu Państwa, stworzy warunki do skuteczniejszej kontroli przestrzegania przepisów prawa zamówień publicznych. Należy nadmienić, że w latach 2011–2014 były podejmowane działania mające na celu przejęcie odwadniania kopalń porudnych od CP „Bolko”, jednak nie doszło do ich skutecznej realizacji. Przedmiotowy projekt, którego głównym celem jest przedłużenie finansowania zadań realizowanych przez podmioty wymienione w ustawie, stał się impulsem do ponowienia przejęcia działań prowadzonych przez CP „Bolko” z uwagi na

fakt, że zgodnie z obowiązującą obecnie ustawą w 2020 r. kończy się finansowanie dla tej spółki.

Przejęcie jest uzasadnione ekonomicznie, zwłaszcza w dłuższej perspektywie czasowej. Jednakże wg przeprowadzonej analizy – niezbędne w tym celu jest dokonanie zmiany modelu odwadniania ze stacjonarnego na głębinowy, co potrwa ok. 4 lat. Podstawą przystąpienia do zmiany tego modelu jest opracowanie i zatwierdzenie dokumentacji hydrogeologicznej określającej aktualne warunki hydrogeologiczne w związku ze zmianą poziomu odwadniania zrobów zlikwidowanych kopalń. Obecnie w obszarze zlikwidowanych kopalń rudnych poziom lustra wody określany jest tylko i wyłącznie o dane z szybu „Bolko”. Dla prawidłowego i bezpiecznego zaprojektowania pompowni głębinowej, niezbędne są bardziej szczegółowe informacje o występowaniu lustra wody w zrobach. Wyniki wierceń oraz ww. dokumentacja hydrogeologiczna będą podstawą do zaprojektowania pompowni głębinowej. Należy również zaznaczyć, iż w okresie projektowania i budowy pompowni głębinowej, równolegle będzie musiało być prowadzone pompowanie stacjonarne, a co za tym idzie – ponoszone koszty związane z odwadnianiem wyrobisk górniczych, ich przewietrzaniem, utrzymaniem budynków i budowli niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania ruchu zakładu górniczego. Warto przy tym nadmienić, że w przypadku odwadniania zakładów górniczych węgla kamiennego zlikwidowanych bądź będących w trakcie likwidacji, SRK S.A. Oddział CZOK także upraszcza i obniża koszty pompowania wód przez zmianę pompowni stacjonarnych na głębinowe, z uwagi na niższe koszty ich eksploatacji. Działania te zdecydowanie doprowadzą do ograniczenia kosztów dla budżetu państwa, związanych z pracami odwadniającymi w szybach zlikwidowanych kopalni na terenie Niecki Bytomskiej, z uwzględnieniem również kosztów nabycia majątku CP „Bolko”, w stosunku do sytuacji gdyby do takiego przejęcia nie doszło. Ponadto, jak już wcześniej wspomniano, również Najwyższa Izba Kontroli w swoim wystąpieniu pokontrolnym stwierdziła, że przejęcie zadań realizowanych przez CP „Bolko” przez spółkę, będącą w nadzorze Skarbu Państwa, daje gwarancję optymalizacji kosztów i skuteczniejszej kontroli.

Centralna Pompownia Bolko została założona pod koniec lat 80. XX w. jako centralna stacja do odwadniania zrobów rud ołowionych w regionie Niecki Bytomskiej w celu ochrony lokalnych obszarów (miast Bytom i Piekary Śląskie) przed podtopieniem lub

zabagnieniem i w celu ochrony wyrobisk innych kopalni węgla przed powstawaniem zalewisk lub podziemnych zbiorników wodnych. Niżej położone obszary zostałyby zalane, ponieważ regionalna stacja odprowadzania wód deszczowych nie zapewniłaby odprowadzenia całości napływającej wody. Kopalnie rud cynku i ołowiu prowadzone były głównie w formie przedsiębiorstw państwowych. Od końca lat 70. XX w., w związku z wyczerpywaniem się zasobów rud, następował proces likwidacji kopalni w Niecce Bytomskiej. Likwidację ostatniej kopalni rozpoczęto w 1987 r. Równocześnie następowało wyłączenie zbędnych stacji odwadniania, w szczególności pompowni lokalnych. Pompownia powstała i została uruchomiona już po zakończeniu wydobywania i postawieniu w stan likwidacji ostatnich czynnych kopalni rud cynku i ołowiu jako niezależna stacja wspólnego odwadniania niezwiązana z funkcjonowaniem pojedynczej kopalni. Działalność rozpoczęła w roku 1989. Z uwagi na fakt, że pompownia została wybudowana przy szybie „Bolko” należącym do Zakładów Górniczo-Hutniczych „Orzeł Biały” w Piekarach Śląskich, pompownia pozostała własnością tych Zakładów. Zakłady Górniczo-Hutnicze „Orzeł Biały” S.A. utworzyły spółkę zależną „Pumech-Orzeł” Sp. z o.o. W jej skład wchodziła CP „Bolko”.

W ocenie projektodawcy, dokonanie zmiany podmiotu wykonującego działania, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 2, z uwzględnieniem art. 3 ust. 4 ustawy zmienianej, nie powoduje żadnej selektywnej korzyści na rzecz SRK S.A. z uwagi na to, że:

- 1) prace odwadniające w zlikwidowanych kopalniach rud cynku i ołowiu w Niecce Bytomskiej nie byłyby w ogóle zapewnione w normalnych warunkach rynkowych, jako że nie ma podmiotów, które do takich prac byłyby zobowiązane. Zarówno CP „Bolko”, jak i SRK S.A. nie są takimi podmiotami, gdyż nigdy nie prowadziły działalności gospodarczej, polegającej na wydobywaniu rud cynku i ołowiu. Odwadnianie kopalń porudnych jest usługą świadczoną w ogólnym interesie gospodarczym dla celów art. 106 TFUE, którą powierzono najpierw CP „Bolko” (podmiotowi prywatnemu), a od 1 stycznia 2021 r. SRK S.A. (jednoosobowej spółce Skarbu Państwa). Dzięki koncentracji zadań w jednym podmiocie, tj. SRK S.A., możliwe będzie obniżenie kosztów funkcjonowania oraz zwiększenie stopnia zarządzania i koordynacji systemem;
- 2) w 2003 r. „Pumech-Orzeł” Sp. z o.o. ustanowiła, dla celów przejrzystości finansowej, CP „Bolko” i wniosła do niej aportem centralną pompownię wraz ze wszystkimi urządzeniami i terenami służącymi odwadnianiu, zostając jednocześnie

jej jedynym udziałowcem. Stworzenie CP „Bolko” jako osobnej spółki zapewniło całkowite oddzielenie działań odwadniających (uznawanych za działalność pozagospodarczą) od działalności gospodarczej wykonywanej przez właściciela CP „Bolko”, czyli Zakłady Górniczo-Hutnicze „Orzeł Biały” S.A. Oddzielenie to gwarantowało przejrzystość ewidencji księgowej i rachunków CP „Bolko”, które były tylko związane z działaniami odwadniającymi, a w związku z tym zapewniały otwarte i przejrzyste finansowanie działań. W przypadku przejścia powyższych zadań przez SRK S.A., spółka na mocy ustawy oraz umowy o przyznanie dotacji z budżetu państwa na finansowanie przedmiotowych zadań, będzie zobowiązana, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 869, z późn. zm.), do prowadzenia odrębnej ewidencji, sprawozdawczości, jak również wydzielonego rachunku bankowego;

- 3) do kontynuacji procesu odwadniania kopalń porudnych będzie wykorzystywana ta sama pompownia wraz z infrastrukturą, która zostanie nabyta przez SRK S.A. od CP „Bolko” na podstawie wyceny sporządzonej przez niezależnego rzeczoznawcę wg panujących warunków rynkowych, w celu uniknięcia podejrzenia o udzielanie pomocy publicznej CP „Bolko”. Nabycie majątku CP „Bolko” zostanie sfinansowane środkami własnymi SRK S.A.;
- 4) wysokość dotacji na prowadzenie prac odwadniających będzie przyznawana na tych samych zasadach, na jakich była przyznawana CP „Bolko”, i będzie obejmowała wyłącznie poniesione koszty z uwzględnieniem ewentualnych dochodów, które SRK S.A. uzyska w związku z realizowanym zadaniem. Prace powierzone SRK S.A., podobnie jak CP „Bolko”, będą wykonywane bezpośrednio przez to przedsiębiorstwo lub, jeżeli wystąpi taka potrzeba, w drodze procedury przetargowej. Jednocześnie wprowadzone mechanizmy kontroli *ex post* i *ex ante* zapewnią, że SRK S.A. będzie działać w sposób ekonomicznie uzasadniony, ponosząc uzasadnione koszty, typowe dla właściwie zarządzanego przedsiębiorstwa, przy zapewnieniu właściwego standardu prowadzonych prac odwadniających.

Biorąc powyższe pod uwagę, wszystkie warunki określone w decyzji Komisji Europejskiej w sprawie CP „Bolko”, w ocenie projektodawcy, pozostaną wciąż spełnione po przejściu CP „Bolko” przez SRK S.A.

Pozostałe zmiany w ustawie mają charakter porządkowy, dostosowujący do rzeczywistych warunków.

W art. 1 projektowanej ustawy dokonano zmiany jego brzmienia, przy czym wprowadzono aktualnie obowiązujące nazwy 2 podmiotów, z uwagi na dokonane zmiany w zakresie formy prawnej beneficjentów, oraz wyrażenie „lub następców prawnych tych podmiotów” dodano jako część wspólną dla wszystkich podmiotów wymienionych w ustawie. Przedsiębiorstwo Państwowe Kopalnia Soli „Bochnia” z siedzibą w Bochni w likwidacji obecnie jest spółką prawa handlowego o nazwie Kopalnia Soli Bochnia Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Natomiast następcą prawnym Zabytkowej Kopalni Węgla Kamiennego „Guido” w Zabrze jest instytucja kultury – Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrze. Ponadto w miejsce CP „Bolko” została wpisana SRK S.A. Ponieważ nie można z całą pewnością wykluczyć, że w przyszłości nie nastąpią żadne zmiany w organizacji tych podmiotów, wprowadzono możliwość udzielania dotacji na zadania określone ustawą przez ewentualnych następców prawnych. Ma to na celu zabezpieczenie płynności zarówno realizacji zadań, jak i ich finansowania.

Założone w art. 1 pkt 2 projektu uchylenie punktu 4 w art. 3 ust. 3 ustawy wynika z faktu, że Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrze jest samorządową instytucją kultury, która otrzymuje dotacje podmiotowe od Miasta Zabrze oraz z Urzędu Marszałkowskiego (organu założycielskiego). Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych definiuje dotacje podmiotowe jako środki przeznaczone dla podmiotu na dofinansowanie działalności bieżącej. Jednym z elementów prowadzenia działalności każdego podmiotu są koszty ogólnego zarządu. Biorąc powyższe pod uwagę, projektodawca uznał, że dotacja jaką otrzymuje Muzeum na podstawie ustawy z dnia 30 sierpnia 2013 r. o dotacji przeznaczonej dla niektórych podmiotów ma bardziej charakter celowy niż podmiotowy, a w związku z tym właściwszym wydaje się przeznaczanie dotacji przyznawanej przez ministra właściwego do spraw gospodarki złożami kopalni na finansowanie zadań merytorycznych, wskazanych w ustawie, aniżeli na koszty związane z ogólnym funkcjonowaniem podmiotu, ponoszone przez Muzeum.

W art. 1 pkt 3 projektu zmodyfikowano brzmienie art. 6 ust. 2 ustawy zmienianej, odnoszący się do zawartości umowy zawieranej między podmiotem a ministrem

właściwym do spraw gospodarki złożami kopalin, wprowadzając do niego treść art. 150 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

Ponadto w projekcie dokonano również zmiany w art. 9 ustawy zmienianej, tj. wyrażenie „w ratach miesięcznych” zastąpiono sformułowaniem „transza” (art. 1 pkt 4 ustawy zmieniającej). Użyte wcześniej wyrażenie „rata miesięczna” sugeruje, że jest to część należności płatna w oznaczonym terminie, w tym przypadku dodatkowo każdego miesiąca. Faktycznie, poszczególnym podmiotom w trakcie roku nie w każdym miesiącu rata jest wypłacana, a ponadto nie ma ustalonego konkretnego terminu. Przekazywane beneficjentom dotacji środki mają bardziej charakter transzy, aniżeli raty. Umowa o przyznanie dotacji obejmuje realizację zadań w roku budżetowym, a w związku z tym środki dotyczą finansowania zadań w całym roku. Kierując się jednak zasadami racjonalnego i oszczędnego gospodarowania środkami publicznymi, beneficjenci nie otrzymują na początku roku pełnej kwoty dotacji, tylko wnioskuje w trakcie roku o kolejne transze środków dotacyjnych, które mają zabezpieczyć płynność w finansowaniu zadań, natomiast środki nie mogą być nadmiernie gromadzone na rachunku bankowym. W celu otrzymania transzy podmiot składa, po podpisaniu umowy, wniosek o jej wypłacenie, w zależności od występujących potrzeb.

Ponadto art. 1 pkt 5 niniejszego projektu zmienia nie tyle termin przekazania sprawozdania miesięcznego, ile jego punkt odniesienia. Dotychczasowy zapis art. 10 ust. 1 zmienianej ustawy uzależniał złożenie sprawozdania od przekazania kolejnej raty dotacji. I tak, zgodnie z obecnym zapisem, podmiot powinien złożyć sprawozdanie np. za listopad czy grudzień do 25. dnia miesiąca poprzedzającego przekazanie kolejnej raty dotacji, podczas gdy kolejne raty dotacji nie były już wypłacane. Ostatnia rata dotacji w roku budżetowym wypłacana była do 10 grudnia, co przy dotychczasowym zapisie byłoby równoznaczne z brakiem obowiązku złożenia sprawozdania za listopad (do 25 grudnia) oraz za grudzień (do 25 stycznia roku następnego). To z kolei oznaczałoby brak informacji o realizacji zadań, określonych w rocznym planie rzeczowo-finansowym. Jednocześnie, pomimo że z ustawy obowiązek nie wynikał, beneficjenci dotacji składali sprawozdania za listopad i za grudzień. W związku z powyższym dokonano zmiany zapisu w art. 10 ust. 1 zmienianej ustawy i zamiast terminu złożenia sprawozdania miesięcznego do 25. dnia miesiąca poprzedzającego

miesiąc przekazania zaliczki, wyznaczono termin na składanie sprawozdań do 25. dnia miesiąca następującego po miesiącu, którego dotyczy sprawozdanie. Jednocześnie nadal pozostawiono przepis w art. 9 ust. 2, z którego wynika, że warunkiem wypłacenia transzy środków z przyznanej kwoty dotacji jest, oprócz złożenia wniosku o jej wypłatę, złożenie sprawozdania miesięcznego.

W związku z faktem, że Agencja Rozwoju Przemysłu S.A., zwana dalej „ARP S.A.”, prawidłowo wykonuje zadania związane z monitoringiem, w art. 1 pkt 6 projektu ustawy dokonano zmiany brzmienia art. 12 obecnej ustawy i wyrażenie „może zlecić Agencji Rozwoju Przemysłu S.A. monitorowanie” zastąpiono sformułowaniem, że podmiot ten będzie „na zlecenie ministra właściwego do spraw gospodarki złożami kopalni, realizował zadania związane z monitorowaniem prawidłowości wykorzystania dotacji przeznaczanej na cele określone w ustawie”. Ponadto dodano w art. 12 ust. 2 mówiący o tym, że zadania realizowane przez ARP S.A. są finansowane z dotacji budżetowej oraz ust. 3, w którym wskazano, że podstawą przyznania dotacji na realizację zadań określonych w art. 12 ust. 1 jest umowa zawarta między ministrem właściwym do spraw gospodarki złożami kopalni a ARP S.A. W każdym roku budżetowym Rada Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw gospodarki złożami kopalni, w ustawie budżetowej określa dla ARP S.A. wysokość dotacji budżetowej z przeznaczeniem na realizację zadań wynikających z przedmiotowej ustawy. Czynności wykonywane przez ARP S.A. są niezbędne dla zapewnienia pełnej kontroli i weryfikacji zaplanowanych przez podmioty zadań i działań oraz szczegółowej kontroli wydatkowania dotacji, co pozwala na oszczędne i racjonalne wydatkowanie środków budżetowych. ARP S.A. nie otrzymuje żadnych nadmiernych korzyści w związku z przekazywaną dotacją.

W art. 1 pkt 7 projektu ustawy dokonano zmiany daty, do której będzie przekazywana dotacja dla wymienionych w ustawie pomiotów. Zakłada się, iż dotowanie zadań związanych z finansowaniem zadań i działań będzie realizowane do dnia 31 grudnia 2027 r. Przyjęta data końcowa wynika z nowej perspektywy finansowej UE na lata 2021–2027.

W art. 2 niniejszego projektu wprowadzono przepis przejściowy, mówiący o tym że do umów zawartych w 2020 r. będą stosowane dotychczasowe przepisy. Biorąc pod uwagę, że ostatnie transze środków dotacyjnych będą przekazywane w grudniu 2020 r.,

w 2021 r. pozostaje podmiotom przedłożenie sprawozdań za grudzień i za cały 2020 r. wraz z rozliczeniem rzeczowo-finansowym, ewentualnie zwrot niewykorzystanych środków z przekazanej w 2020 r. dotacji. Zmiana sposobu wypłaty dofinansowania z rat na transze nie wymaga przepisów przejściowych, gdyż wypłaty środków z dotacji kończą się wraz z upływem roku budżetowego, który zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych jest tożsamy z rokiem kalendarzowym.

W art. 4, zgodnie z art. 50 ust. 1a ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, określono kwoty wydatków z budżetu państwa, z podziałem na poszczególne lata budżetowe, przeznaczonych na realizację zadań i wykonywanie działań wynikających z projektu ustawy z dnia 30 sierpnia 2013 r. o dotacji przeznaczonej dla niektórych podmiotów, oraz mechanizmy korygujące w przypadku przekroczenia lub zagrożenia przekroczenia przyjętego na dany rok budżetowy maksymalnego limitu wydatków.

2. Źródła finansowania, jeżeli projekt ustawy pociąga za sobą obciążenie budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego

Proponowane zmiany w ustawie z dnia 30 sierpnia 2013 r. o dotacji przeznaczonej dla niektórych podmiotów pociągną za sobą skutki finansowe dla budżetu państwa w kwocie 999 215,2 tys. zł na coroczne finansowanie zadań określonych w ustawie w latach 2021–2027. Dotacji będzie udzielał minister właściwy do spraw gospodarki złożami kopalin w trybie i na warunkach określonych w ww. ustawie.

Przewidywany harmonogram zapotrzebowania na środki dotacji budżetowej przedstawia poniższe zestawienie:

tys. zł

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	razem lata 2021–2027
Kopalnia Soli „Bochnia” sp. z o.o.	26 265,6	25 251,3	24 937,2	23 724,9	25 534,0	24 231,0	23 311,2	173 255,2
Kopalnia Soli „Wieliczka” S.A.	85 000,0	85 000,0	85 000,0	85 000,0	70 000,0	70 000,0	70 000,0	550 000,0
Spółka Restrukturyzacji Kopalń S.A.	17 000,0	22 000,0	23 000,0	23 000,0	7 500,0	7 500,0	7 500,0	107 500,0
Muzeum Górnictwa Węglowego	16 430,0	22 080,0	19 170,0	19 690,0	18 720,0	18 620,0	16 660,0	131 370,0
Kopalnia Siarki „Machów” S.A. w likwidacji	5 000,0	5 000,0	5 000,0	5 000,0	5 000,0	5 000,0	5 000,0	35 000,0
ARP S.A.	270,0	280,0	300,0	310,0	310,0	310,0	310,0	2 090,0
	149 965,6	159 611,3	157 407,2	156 724,9	127 064,0	125 661,0	122 781,2	999 215,2

Zarówno Kopalnia Soli „Wieliczka”, jak i „Bochnia” nie prowadzą żadnej działalności produkcyjnej. Podstawową działalnością są prace związane z likwidacją i zabezpieczeniem zakładów górniczych oraz utrzymaniem, zabezpieczeniem i ratowaniem zabytkowych części kopalń, zgodnie z wydanymi decyzjami, ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze oraz innymi obowiązującymi aktami prawnymi. Nie jest to działalność dochodowa i prawie w całości jest finansowana z budżetu państwa.

Ze względu na lokalizację zabytkowych wyrobisk w obrębie szerszej struktury podziemnych wyrobisk kopalń, prace mające na celu należyte zapewnienie ochrony zabytkowych wyrobisk nie mogą zostać ograniczone tylko do robót w obrębie wyrobisk podlegających bezpośredniej ochronie. Należyta ochrona zabytkowych wyrobisk wymaga wykonania dużej ilości prac mających na celu odbudowę stabilności górotworu, w którym są one zlokalizowane, właściwego zabezpieczenia przed zagrożeniem wodnym, jak również utrzymania podziemnej infrastruktury zapewniającej dostęp do tych wyrobisk.

W przypadku kopalń soli przychody generowane przez Spółki w zakresie działalności turystycznej i komercyjnej nie mogą być alternatywą dla finansowania procesu zabezpieczenia ze środków publicznych. Koszty prowadzonych robót, z uwagi na konieczność zastosowania specjalnych materiałów, zatrudnienia wyspecjalizowanych

pracowników, jak również specjalistycznych technologii, zapewniających zachowanie oryginalnego charakteru zabytkowego obiektu, są dużo wyższe aniżeli w przypadku wykonywania analogicznych robót w niezabytkowych obiektach podziemnych. Nawet znaczne zwiększenie ilości odwiedzających kopalnie oraz aktywne prowadzenie różnych rodzajów działalności nie pozwoli na samofinansowanie prowadzenia robót likwidacyjnych oraz związanych z utrzymaniem, zabezpieczeniem i ratowaniem zabytkowych części kopalń.

Środki w formie dotacji budżetowej dla SRK S.A. będą przeznaczane na finansowanie utrzymania szybu „Bolko”, modernizację i obsługę urządzeń wykorzystywanych do odwadniania zrobów zlikwidowanych kopalń rud cynku i ołowiu w celu ochrony przed zagrożeniem wodnym niżej położonych czynnych kopalń węgla kamiennego oraz ochrony przed katastrofą wodną znacznych obszarów w rejonie miast Bytom i Piekary Śląskie. Obecnie CP „Bolko” za pomocą podziemnych i naziemnych urządzeń górniczych nieustannie, przez 24 godziny na dobę i przez 365 dni w roku, tłoczy na powierzchnię, oczyszcza i odprowadza do wód śródlądowych wody kopalniane w ilości ok. 20–25 m³ na minutę, a w okresie nawalnych deszczy nawet do 60 m³/min. Ilość odprowadzanej na powierzchnię wody w ciągu roku wynosi średnio ok. 13 000 000 m³. Ilość wody może drastycznie wzrosnąć w przypadku zdarzeń nadzwyczajnych, np. powodzi. Biorąc pod uwagę fakt, że w CP „Bolko” funkcjonuje pompownia stacjonarna, której urządzenia są przestarzałe, wymagają ciągłych remontów i są kosztowne w użytkowaniu, SRK S.A. również zmodernizuje obecną pompownię. Będzie to polegało na zbudowaniu pompowni głębinowej, w celu zwiększenia wydajności urządzeń i obniżenia kosztów eksploatacji pompowni w latach następnych. W 2021 r. oprócz prac związanych z zabezpieczeniem przed zagrożeniem wodnym, Spółka planuje przygotować dokumentację, która będzie stanowiła podstawę do rozpoczęcia prac modernizacyjnych. Do 2024 r. planowana jest budowa pompowni głębinowej, po czym od 2025 r. Spółka będzie ponosić wyłącznie koszty jej utrzymania.

W latach 2014–2020 dotacja dla Muzeum określana była w ustawach budżetowych w wysokości 3 mln zł, pomimo iż podmiot zgłaszał zapotrzebowanie na wyższym poziomie. W ramach oszczędności dysponentów środków budżetowych, kwota ta była zwiększana, nigdy jednak nie zaspokajała w pełni potrzeb Muzeum. Podobnie jak w przypadku kopalń soli, niedobór środków powodował ograniczanie realizacji

zaplanowanych zadań. Limit środków wynikający z Programu prac górniczych MGW, który zaakceptowała również Komisja Europejska, zaplanowano w wysokości 99 mln zł, podczas gdy wysokość środków z budżetu państwa, wydatkowanych w tym okresie przez Muzeum, wynosiła 34,5 mln zł. Ponadto należy zwrócić uwagę na fakt, że Muzeum rozpoczęło wieloletni program inwestycyjny od uruchomienia 1,5 kilometrowej trasy na Kopalni „Guido” w 2007 r. Od tego czasu wiele się zmieniło, zwłaszcza jeśli chodzi o skalę działalności Muzeum. Dzisiaj zarządza ono łącznie ponad 10 kilometrami podziemnych wyrobisk oraz 30 obiektami budowlanymi. Można przyjąć, że jest to największy tego typu obiekt w Europie związany z górnictwem węgla kamiennego, to również najdłuższe podziemne trasy turystyczne. Prace prowadzone przez Muzeum, podobnie jak w kopalniach soli, podlegają przepisom zarówno prawa geologiczno-górniczego, jak i ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, co niewątpliwie podwyższa koszty realizowanych zadań.

Muzeum nie może korzystać ze środków budżetowych na podstawie ustawy z dnia 7 września 2007 r. o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego z uwagi na fakt, że ustawa ta jest notyfikowanym Komisji Europejskiej programem pomocy publicznej, dla którego podstawą jest decyzja Rady z dnia 10 grudnia 2010 r. w sprawie pomocy państwa ułatwiającej zamykanie niekonkurencyjnych kopalń węgla (2010/787/UE). Decyzja wskazuje określony katalog kosztów możliwych do sfinansowania środkami publicznymi. Koszty te są ściśle związane z zamykanymi jednostkami produkcyjnymi węgla, a Muzeum nie jest taką jednostką.

Muzeum Górnictwa Węglowego pozyskuje, oprócz dotacji z budżetu państwa, środki z innych źródeł m.in. od Miasta Zabrze, z Urzędu Marszałkowskiego, z programów operacyjnych UE i z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Dotacja budżetowa dla Kopalni Siarki „Machów” S.A. w likwidacji na zabezpieczenie terenów zlokalizowanych w sąsiedztwie wyrobiska „Piaseczno” przed zmianą stosunków wodnych, ze względu na złożoność zagadnienia, wynikającego z uwarunkowań geologicznych, górniczych, środowiskowych, prawnych i własnościowych jest obecnie jedynym sposobem zabezpieczenia tych terenów przed powstaniem szkód. Jak już wcześniej wspomniano, przez tereny zlokalizowane w sąsiedztwie wyrobiska „Piaseczno” (tereny przyległe do wyrobiska „Piaseczno”)

rozumie się tereny objęte oddziaływaniem leja depresji wyrobiska „Piaseczno”. Są to tereny bezpośrednio przyległe do terenów zrehabilitowanych przez KS „Machów” S.A. w likwidacji. Przy czym należy zauważyć, że jest to rozwiązanie przejściowe, a nie docelowe.

Zabezpieczenie odpowiedniego finansowania prac jest istotnym czynnikiem całego przedsięwzięcia, gdyż w przypadku braku środków finansowych dojdzie do konieczności wyłączenia odwadniania, odbudują się pierwotne stosunki wodne, co w konsekwencji doprowadzi do wystąpienia podtopień na obszarze ok. 11,3 km². Istnieje ryzyko, że w przypadku braku środków budżetowych na dalsze pompowanie nadmiarowych wód lub w przypadku zlikwidowania podmiotu, problem zostanie nierozwiązany (spółka nie prowadzi działalności gospodarczej i nie posiada przychodów pozwalających finansować przedmiotowe przedsięwzięcie), co doprowadzi do zalania terenów przyległych, a właściciele gospodarstw znajdujących się na zagrożonym terenie mogą wystąpić do Skarbu Państwa z roszczeniami odszkodowawczymi.

Problem był również przedmiotem dyskusji Komisji Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, która to na posiedzeniu w dniu 24 kwietnia 2019 r. uchwaliła dezyderat nr 4 w sprawie byłego wyrobiska „Piaseczno” Kopalni „Machów” S.A. w likwidacji.

Niemniej jednak doprowadzenie do skutecznego zakończenia, trwającego od wielu lat procesu likwidacji górnictwa siarki, wymaga zaangażowania wszystkich zainteresowanych tematem instytucji. Wciąż trwają poszukiwania docelowego rozwiązania, zapewniającego realizację niezbędnych prac, przy współpracy z samorządami lokalnymi, Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie oraz Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Jednak z uwagi na skomplikowany charakter sprawy, tj. problemy własnościowe oraz brak środków na sfinansowanie systemu melioracyjno-drenażowego, wypracowanie skutecznego rozwiązania, dającego podstawy formalno-prawne do skoordynowania działań, jest bardzo trudne.

W 2019 r. Kopalnia Siarki „Machów” S.A. w likwidacji przedłożyła Ministrowi Energii „Program zabezpieczenia terenów przyległych do wyrobiska byłej Kopalni Siarki Piaseczno na lata 2021–2035”, ujmujący kompleksowe rozwiązanie problemu

dotyczącego wypełnienia wodą wyrobiska i zabezpieczenia terenów przyległych do wyrobiska przed zmianą stosunków wodnych. Przedmiotowy *Program* nie został jednak zaakceptowany z kilku względów, a mianowicie:

- 1) przedłożona przez KS „Machów” S.A. w likwidacji opinia prawna poddaje w wątpliwość obowiązek budowy systemu odwodnienia terenów przyległych do wspomnianego zbiornika wodnego. Do 2034 r. KS „Machów” S.A. w likwidacji ma obowiązek utrzymywania poziomu zbiornika wodnego „Piaseczno” w oparciu o rzędną 138,0–139,0 m n.p.m. Co prawda obowiązek budowy systemu odwodnienia przewidywało dawne pozwolenie wodnoprawne (z dnia 29 lutego 2006 r.), tyle że z powodu wydania go przez organ niewłaściwy w sprawie, Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej stwierdził jego nieważność (decyzja z dnia 29 października 2013 r., KZGW/BAPpo-384/4880/2013/ms). Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej odmówił finansowania systemu melioracyjno-drenażowego, uzasadniając to tym, że system ten nie uzyskał kwalifikacji do zadań rekultywacyjnych powierzonych KS „Machów” S.A. w likwidacji. Należy bowiem zaznaczyć, że zgodnie z ustawą z dnia 14 lipca 2000 r. o restrukturyzacji finansowej górnictwa siarki (Dz. U. z 2016 r. poz. 1752), wydatki na rekultywację terenów pogórnicznych w rozumieniu przepisów o ochronie gruntów rolnych i leśnych były finansowane ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w wysokości nieprzekraczającej dotacji określonej na ten cel w rocznym planie finansowym tego Funduszu, stanowiącym załącznik do ustawy budżetowej na dany rok. Minister właściwy do spraw gospodarki złożami kopalń (wcześniej minister właściwy do spraw gospodarki) sprawował nadzór nad przebiegiem likwidacji zakładów górniczych, w szczególności wyrażał akceptację dla programów likwidacji jednostek oraz rocznych planów likwidacji zakładu górniczego, analizował przedkładane mu roczne sprawozdania z dotychczasowej realizacji likwidacji zakładu górniczego oraz miesięczne rozliczenia otrzymanych rat dotacji.
- 2) funkcjonowanie systemu melioracyjnego wiąże się z kosztami (remonty, koszt eksploatacji itd.), które muszą być ponoszone przez czas nieoznaczony. Nie mogą być one ponoszone z własnych środków KS „Machów” S.A. w likwidacji, zwłaszcza że została ona postawiona w stan likwidacji (a w konsekwencji nie ma

przeszkód do tego, aby przestała ona istnieć jako podmiot prawa), a w dodatku nie ponosi osobistej odpowiedzialności za zmiany stosunków wodnych;

- 3) minister właściwy do spraw gospodarki złożami kopalin (wcześniej minister właściwy do spraw gospodarki) nie dysponował i nadal nie dysponuje w swoim budżecie środkami, które mogłyby zostać przeznaczone na finansowanie systemu melioracyjno-drenażowego.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, odpowiadając na pismo Ministerstwa Energii z 2019 r. w sprawie rozważenia możliwości finansowania ze środków NFOŚiGW zadań wynikających z „Programu zabezpieczenia terenów przyległych do wyrobiska byłej Kopalni Siarki „Piaseczno” na lata 2021–2035” poinformował, że finansowanie przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej prac likwidacyjno-rekultywacyjnych na terenach zdegradowanych przez górnictwo siarki zakończyło się dnia 31 grudnia 2016 r. Minister Energii, sprawujący ustawowy nadzór nad przebiegiem likwidacji zakładów górniczych, potwierdził wykonanie całego przedsięwzięcia, uznając je za zakończone, a zatem obowiązek finansowania prac likwidacyjno-rekultywacyjnych nałożony na Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej ustawą z dnia 14 lipca 2000 r. o restrukturyzacji finansowej górnictwa siarki został zrealizowany. Na realizację ww. prac przez KS „Machów” S.A. w likwidacji Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej wydatkował kwotę 774,68 mln zł, z czego na finansowanie prac likwidacyjno-rekultywacyjnych prowadzonych na obszarze Machów – Piaseczno kwotę 604,73 ml zł. Pierwotnie przed rozpoczęciem eksploatacji tereny, na których powstało wyrobisko „Piaseczno”, charakteryzowały się płytkim zaleganiem wód gruntowych, co było uwidocznione przez liczne rozlewiska i nawodnienie terenu. Nie prowadzono tam działalności gospodarczej. Poziom wód gruntowych na obszarach wokół wyrobiska „Piaseczno” kształtował się wówczas na rzędnej +146 m. n.p.m. Po rozpoczęciu eksploatacji w wyniku pompowania wód doszło do powstania leja depresji, w wyniku którego nastąpiło osuszenie gruntów, i lokalne władze dokonały zmiany zagospodarowania wspomnianych terenów, które nie uwzględniały tymczasowości korzystnych stosunków wodnych. Wykonanie systemu melioracyjno-drenażowego na terenach przyległych do wyrobiska „Piaseczno” nie było zatem możliwe do sfinansowania ze środków zobowiązania wieloletniego górnictwo, ponieważ prace te nie miały znamion prac likwidacyjnych i rekultywacyjnych. Narodowy Fundusz

Ochronny Środowiska i Gospodarki Wodnej dokonał przeglądu swojej oferty pod kątem możliwości dofinansowania systemów melioracyjno-drenażowych. Z przeglądu programów wynika, że aktualnie finansowanie tego rodzaju przedsięwzięć nie jest możliwe. Niemniej jednak, biorąc pod uwagę istotność problemu, Narodowy Fundusz Ochronny Środowiska i Gospodarki Wodnej może rozważyć ewentualną zmianę oferty programowej. Sama zmiana oferty Funduszu nie rozwiąże jednakże powstałego problemu, i w ocenie Narodowy Fundusz Ochronny Środowiska i Gospodarki Wodnej zasadne wydaje się podjęcie ewentualnych działań w przedmiocie sprawy i zaangażowanie finansowe podmiotów zainteresowanych rozwiązaniem zaistniałej sytuacji, wykorzystując rozwiązania prawne. Wydaje się, że oprócz źródeł finansowania należałoby wskazać podmiot, który docelowo przejmie wytworzony majątek w zarząd i utrzymanie. Wydaje się, że powinny to być właściwe terytorialnie gminy – jako, że to lokalne władze, wydając decyzje na zabudowę i zagospodarowanie tych terenów w kierunku rolniczo-sadowniczym, nie uwzględniły tymczasowości stosunków wodnych, a tym samym uniemożliwiły zakończenie prac likwidacyjnych w tym rejonie. Zaznaczyć należy, że na terenach przyległych do wyrobiska możliwe są alternatywne kierunki zakończenia likwidacji, a więc alternatywny kierunek ekologiczny przywrócenia pierwotnych stosunków wodnych oraz kierunek melioracyjno-drenażowy. Jednak w przypadku wyboru kierunku melioracyjno-drenażowego nie będzie to proces rekultywacji tylko zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2020 r. poz. 310, z późn.zm.) – nowa regulacja stosunków wodnych dla utrzymania gospodarczego przeznaczenia terenów przez projekt melioracyjny. Podkreślić należy, że KS „Machów” S.A. w likwidacji nie była zobowiązana i nie realizowała rekultywacji na terenach, które nie zostały jej do tego celu przekazane, a więc nie realizowała rekultywacji na terenach przyległych do obszaru, który objęty był jej pracami rekultywacyjnymi zgodnie z decyzją starosty sandomierskiego z 2005 r. o ustaleniu kierunku rekultywacji dla należącego do niej obszaru.

Obecnie KS „Machów” S.A. w likwidacji może:

- 1) sztucznie utrzymywać rzędną lustra wody na poziomie +138–139 m n.p.m., co będzie zabezpieczać tereny przyległe do wyrobiska, ale jest rozwiązaniem docelowo nieefektywnym oraz koliduje z koncepcją i zadaniami, dla których spółka została utworzona, tj. realizacją zadań publicznych wynikających z ustawy z dnia 14 lipca 2000 r. o restrukturyzacji finansowej górnictwa siarki. Finansowanie zadań

realizowanych przez KS „Machów” S.A. w likwidacji odbywałoby się na dotychczasowych zasadach;

- 2) zaprzestać pompowania wody i sztucznego utrzymywania rzędnej lustra wody, co doprowadzi do podtopień na terenach przyległych, gdyż w sposób naturalny dojdzie do podniesienia poziomu lustra wody w wyrobisku. Do realizacji tego działania przyczyni się bezpośrednio zaprzestanie finansowania zadań realizowanych przez KS „Machów” S.A. w likwidacji środkami z budżetu państwa. Podmiot nie posiada wystarczającej ilości środków własnych do zapewnienia ciągłości swojego działania. Brak źródła finansowania spowoduje konieczność postawienia spółki w stan upadłości, a w konsekwencji do zaprzestania prowadzenia działalności, która obecnie sprowadza się w głównej mierze do zabezpieczenia terenów przyległych do zrehabilitowanego wyrobiska „Piaseczno” przed zmianą stosunków wodnych.

Od momentu objęcia KS „Machów” S.A. w likwidacji ustawą z dnia 30 sierpnia 2013 r. o dotacji przeznaczonej dla niektórych podmiotów, tj. od 2017 r., odbywały się spotkania, w których brali udział przedstawiciele lokalnych samorządów, strony rządowej oraz KS „Machów”. Na spotkaniach tych wielokrotnie poruszany był temat rozwiązania problemu wyrobiska „Piaseczno”, jednak bez konkretnego rezultatu. Sprawa, jak już wcześniej wspomniano, poruszana była również na sejmowej Komisji Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, również bez rozstrzygnięcia.

Rozwiązaniem, które pozwoliłoby zakończyć sprawę zabezpieczenia terenów przyległych do wyrobiska „Piaseczno” przed zmianą stosunków wodnych, byłaby budowa nowoczesnej pompowni wraz kolektorem odprowadzającym wody nadmiarowe oraz z odtwarzaniem rowów odwadniających związanych z odbudową systemu melioracji, co umożliwi podnoszenie poziomu rzędnej lustra wody w wyrobisku „Piaseczno” co 1 m do poziomu docelowego +146,0 m n.p.m. w wyrobisku „Piaseczno”, a w efekcie doprowadzi do zakończenia prac likwidacyjnych w tym rejonie. W konsekwencji tereny przyległe do wyrobiska byłej Kopalni Siarki „Piaseczno” zostałyby zabezpieczone, dzięki czemu zaprzestano by angażowania środków publicznych, z wyłączeniem środków gmin na utrzymanie systemu.

Jak już wcześniej wspomniano, Minister Energii, sprawujący ustawowy nadzór nad przebiegiem likwidacji zakładów górniczych, potwierdził wykonanie całego

przedsięwzięcia, uznając je za zakończone. Biorąc powyższe pod uwagę, projektodawca proponuje pozostawienie możliwości dalszego finansowania zadań realizowanych przez KS „Machów” S.A. w likwidacji, do czasu opracowania dokumentu, który stanowiłby podstawę do realizacji działań zmierzających do ostatecznego rozwiązania problemu zabezpieczenia terenów przyległych do wyrobiska „Piaseczno” przed zmianą stosunków wodnych. W ocenie projektodawcy przedmiotowy dokument, z uwagi na dotychczasowe zaangażowanie w sprawę, mogłaby przygotować KS „Machów” S.A. w likwidacji w porozumieniu ze stroną samorządową i Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie. Należy jednak mieć na względzie, że jako spółka komunalna gminy Tarnobrzeg zlokalizowana w województwie podkarpackim nie posiada ani środków, ani możliwości (władztwa publicznego bądź ze stosunków cywilnoprawnych) do uzgodnień projektowania na terenie innego województwa w powiecie sandomierskim (województwo świętokrzyskie). Bez zaangażowania odpowiednio władz, administracji rządowej i samorządowej oraz Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, będzie miała bardzo ograniczone możliwości realizacji tego zadania. Będzie mogła, tak jak dotychczas, występować z prośbą o podjęcie działań, co przez ostatnie lata czyniła, i nie przyniosło to efektu. Trzeba zauważyć, że nie mając środków na aktualizację rozpoznania stanu faktycznego (stanu wodnego, środowiskowego) oraz alternatywne projekty, spółka nie ma kompetencji do samodzielnego wyboru ostatecznego kierunku likwidacji, trybu i formy jej przeprowadzania lub sugerowania, jakie podmioty publiczne, w jakim zakresie powinny być w to zaangażowane. W tym zakresie, z uwagi na szczególną złożoność problemu oraz obszar leja depresji, konieczne jest zaangażowanie w szczególności właściwych terytorialnie gmin, których organy wydając decyzje na zabudowę i zagospodarowanie tych terenów nie uwzględniały tymczasowości stosunków wodnych. Konieczne jest także zaangażowanie terenowych i centralnych organów administracji rządowej zespolonej, jak i niezespolonej i właściwych państwowych osób prawnych. Spółka komunalna nie ma środków i instrumentów prawnych do projektowania i przekonania ww. podmiotów do skutecznego zaangażowania się w działania mające na celu budowę, utrzymanie i eksploatację systemu melioracyjno-drenażowego na terenach przyległych do zbiornika „Piaseczno”, który pozwoli podnieść lustro wody w tym zbiorniku do naturalnej rzędnej +146 m n.p.m. i na trwale ustabilizuje stosunki wodne na tych terenach. W ocenie projektodawcy, bezspornym jest udział Państwowego Gospodarstwa

Wodnego Wody Polskie w tworzeniu rozwiązań przedmiotowych i podmiotowych zabezpieczających poprawne i optymalne dla środowiska regulacje stosunków wodnych w obszarach niedostatecznie uregulowanych, gdzie obowiązują wyłącznie przepisy ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne. Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie nadzorują i regulują prawnie oraz w imieniu Skarbu Państwa pełnią funkcję właścicielską obszarów w pięciu zlewniach powiatu sandomierskiego.

Przy budowaniu rozwiązań docelowych należy jednak podjąć decyzję co do podstawowego problemu. Jaki ostateczny kierunek będzie realizowany, czy oczekiwane przez zainteresowane prawnie podmioty sztuczne obniżenie wód powierzchniowych przez odprowadzanie wód nadmiarowych z wyrobiska po byłej Kopalni Siarki „Piaseczno” czy też kierunek powrotu do pierwotnych warunków środowiskowych i wodnych, będących warunkami naturalnymi. Po tej decyzji można będzie budować założenia dla odpowiednich programów i je realizować.

W przypadku braku opracowania docelowego rozwiązania, finansowanie przez ministra właściwego do spraw gospodarki złożami kopalni działalności KS „Machów” S.A. w likwidacji zakończy się z upływem roku 2027. Z kolei KS „Machów” S.A. w likwidacji zawiadomi z odpowiednim wyprzedzeniem wszystkie zainteresowane strony o konsekwencjach zaprzestania pompowania po 2027 r. i ewentualnych tego skutkach dla stron.

Środki zaplanowane w projekcie ustawy zmieniającej na finansowanie zadań, wynikających z tej ustawy i realizowanych przez ARP S.A., zostały oszacowane na bazie dotychczas ponoszonych kosztów z uwzględnieniem ewentualnego ich wzrostu spowodowanego inflacją.

3. Wejście w życie ustawy

Określenie terminu wejścia w życie przedmiotowego projektu ustawy z dniem 1 stycznia 2021 r. ma na celu umożliwienie kontynuacji, bez zakłóceń, finansowania z dotacji budżetowej zadań realizowanych przez podmioty wymienione w ustawie, gdyż zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami dotacje na podstawie nowelizowanej ustawy są przyznawane tylko do dnia 31 grudnia 2020 r.

Jednocześnie określony w projekcie ustawy termin jej wejścia w życie jest zgodny z § 1 ust. 1 uchwały nr 20 Rady Ministrów z dnia 18 lutego 2014 r. w sprawie zaleceń

ujednolicenia terminów wejścia w życie niektórych aktów normatywnych (M.P. poz. 205).

Wyjątkiem od tej zasady będzie wejście w życie art. 3 ustawy zmieniającej, tj. z dniem następującym po dniu ogłoszenia. Art. 3 dotyczy przejęcia przez SRK S.A. zadań realizowanych dotychczas przez CP „Bolko” sp. z o.o. Aby przejąć zadania związane z zabezpieczeniem kopalń sąsiednich przed zagrożeniem wodnym, SRK S.A. musi w 2020 r. nabyć składniki majątku CP „Bolko”, w celu skutecznej realizacji po 1 stycznia 2021 r. działań wykonywanych po zakończeniu likwidacji zakładu górniczego wchodzącego w skład byłych Zakładów Górniczo-Hutniczych „Orzeł Biały” w Bytomiu.

4. Oświadczenie o zgodności projektu ustawy z prawem Unii Europejskiej

Dotacje dla kopalń soli i Muzeum Górnictwa Węglowego stanowią pomoc publiczną, uznaną za zgodną z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107 ust. 3 lit. d TFUE jako pomoc na zachowanie dziedzictwa kulturowego. Pomoc dla ww. podmiotów na kolejne lata, tj. 2021–2027, musi być notyfikowana Komisji Europejskiej. W tej sytuacji pomoc może być udzielona po uzyskaniu pozytywnej decyzji KE. Ponadto możliwe jest udzielanie ww. pomocy na podstawie bezpośrednio obowiązujących przepisów prawa UE bez konieczności dokonywania notyfikacji na podstawie rozporządzenia o wyłączenia grupowych. W tym przypadku chodzi o rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 TFUE (Dz. Urz. UE L 187 z 26.06.2014, str. 1, z późn. zm.). W tej sytuacji konieczne jest jedynie poinformowanie KE o rozpoczęciu udzielania pomocy zgodnie z tym rozporządzeniem.

Natomiast dotacje na rzecz CP „Bolko” i KS „Machów” nie stanowią pomocy publicznej w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE (decyzja Komisji Europejskiej z dnia 15 października 2014 r. (C(2014) 7283 final) w sprawie pomocy państwa nr SA.37609 (2013/N) – Polska – Pomoc dla prac odwadniających w szybach zlikwidowanych kopalni na terenie Niecki Bytomskiej oraz pismo KE z dnia 15 stycznia 2018 r. dotycząca sprawy SA.48607 (2017/N) – Dotacja na rzecz Kopalnia Siarki „Machów” S.A. w likwidacji w Tarnobrzegu). Biorąc pod uwagę fakt, że w przypadku CP „Bolko” nie zmienia się zakres zadań, a jedynie podmiot je realizujący, jak również fakt, że na SRK S.A., podobnie jak na CP „Bolko”, nie ciąży obowiązek, wg przepisów prawa

geologicznego i górniczego, zabezpieczenia kopalń sąsiednich przed zagrożeniem wodnym, gdyż nie prowadziły one na tym obszarze działalności gospodarczej polegającej na eksploatacji złóż, w ocenie projektodawcy nie jest konieczne notyfikowanie Komisji Europejskiej przedmiotowej zmiany.

Projekt nie będzie podlegał notyfikacji zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.).

5. Konsultacje publiczne

Projekt ustawy nie podlegał konsultacjom publicznym, gdyż dokonywane zmiany w ustawie umożliwiają kontynuowanie zadań i działań na zasadach wcześniej obowiązujących. Biorąc powyższe pod uwagę, przeprowadzono wyłącznie uzgodnienia międzyresortowe.

Projektowana zmiana ustawy została zamieszczona w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji i na stronie internetowej oraz Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Aktywów Państwowych.

W odniesieniu do ww. ustawy nie było podmiotów, które zgłosiły zainteresowanie pracami nad projektem w trybie przepisów o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa.

Projektowana regulacja nie będzie wywierać wpływu na mikro, małych i średnich przedsiębiorców.

<p>Nazwa projektu Ustawa o zmianie ustawy o dotacji przeznaczonej dla niektórych podmiotów</p> <p>Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Aktywów Państwowych</p> <p>Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Jacek Sasin – Minister Aktywów Państwowych</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Jonasz Drabek – 022 695-83-00</p>	<p>Data sporządzenia 27.10.2020 r.</p> <p>Źródło: Inicjatywa własna</p> <p>Nr w Wykazie prac: UD 109</p>
--	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Na mocy art. 13 ustawy z dnia 30 sierpnia 2013 r. o dotacji przeznaczonej dla niektórych podmiotów (Dz. U. z 2019 r. poz. 1771), zwanej dalej: „ustawą”, dotacje dla podmiotów określonych w ustawie, na zadania w niej określone, mogą być przekazywane do dnia 31 grudnia 2020 r.

Ponieważ bez dotowania zadań/działań prowadzonych przez podmioty określone w ustawie nie uda się zrealizować wszystkich prac likwidacyjno-zabezpieczających oraz niemożliwe będzie prowadzenie prac odwadniających, zachodzi konieczność przedłużenia okresu finansowania zadań realizowanych przez podmioty do końca 2027 r.

W przedkładanym projekcie dokonano również zmiany w art. 9 i art. 10 ustawy zmienianej, tj. wyrażenie „w ratach miesięcznych” zastąpiono sformułowaniem „transza”. Użyte wcześniej wyrażenie „rata miesięczna” sugeruje, że jest to część należności płatna w oznaczonym terminie, w tym przypadku dodatkowo każdego miesiąca. Faktycznie, poszczególnym podmiotom w trakcie roku nie w każdym miesiącu rata jest wypłacana, a ponadto nie ma ustalonego konkretnego terminu. Przekazywane beneficjentom dotacji środki mają bardziej charakter transzy, aniżeli raty. Umowa o przyznanie dotacji obejmuje realizację zadań w roku budżetowym, a w związku z tym środki dotyczą finansowania zadań w całym roku. Kierując się jednak zasadami racjonalnego i oszczędnego gospodarowania środkami publicznymi, beneficjenci nie otrzymują na początku roku pełnej kwoty dotacji, tylko wnioskuje w trakcie roku o kolejne transze dotacji, które mają zabezpieczyć płynność w finansowaniu zadań, natomiast środki nie mogą być nadmiernie gromadzone na rachunku bankowym. W celu otrzymania transzy podmiot składa, po podpisaniu umowy, wnioski o jej wypłacenie, w zależności od występujących potrzeb.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Analiza wariantów rozwiązania problemów wskazanych w pkt 1 wykazała, że optymalnym będzie nowelizacja obowiązującej ustawy, która umożliwi:

- 1) przedłużenie finansowania z dotacji budżetowej dotychczas realizowanych przez kopalnie soli zadań określonych ustawą. Rozwiązanie w postaci dotacji budżetowej dla kopalń soli „Bochnia” i „Wieliczka” jest obecnie jedynym możliwym sposobem przeprowadzenia całkowitej likwidacji niezabytkowych części kopalń soli oraz zabezpieczenia tych unikalnych zabytków. Przedłużenie terminu przekazywania dotacji do dnia 31 grudnia 2027 r. umożliwi podmiotom kontynuację procesu likwidacji w zakładach górniczych. Zakończenie zadań likwidacyjnych istotne jest dla bezpieczeństwa zabudowy miejskiej miast i niezbędne dla ochrony cennych wyrobisk w zabytkowych częściach kopalń. Oddziaływanie płytkich wyrobisk, w perspektywie wieloletniej, może owocować niekontrolowanymi zawałami w wyrobiskach i znacznymi deformacjami górotworu mogącymi przenosić się nawet na powierzchnię. Dla zapobieżenia tym procesom niezbędne jest więc prowadzenie robót likwidacyjnych przez podsadzanie zbędnych pustek oraz prowadzenie nieprzerwanego procesu zabezpieczania najcenniejszych wyrobisk. Natomiast zaniechanie prac likwidacyjno-zabezpieczających może doprowadzić do destrukcji substancji zabytkowej i w rezultacie spowodować zagrożenie dla obiektów powierzchniowych, a także do wystąpienia niekontrolowanych zagrożeń naturalnych i górniczych, a nawet katastrofy górniczej;
- 2) finansowanie utrzymania, zabezpieczenia i ratowania zabytkowych części zakładu górniczego Kopalnia Węgla Kamiennego „Guido” i zakładu górniczego Kopalnia Węgla Kamiennego „Królowa Luiza”, wchodzących w skład Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrze;
- 3) kontynuowanie finansowania działań wykonywanych po zakończeniu prac likwidacyjnych w wyrobisku górniczym „Piaseczno”. Odprowadzenie wód z tego wyrobiska kanałem otwartym do Wisły zabezpiecza tereny zlokalizowane w sąsiedztwie wyrobiska przed zmianą stosunków wodnych, a także jest niezbędne do przystosowania powstałego w nim zbiornika wodnego oraz terenów go otaczających do pełnienia funkcji przewidzianych w decyzjach organów administracji o rekultywacji tych terenów.

Dotychczas prowadzone przez podmioty prace doprowadziły do poprawy stanu technicznego zabytkowych wyrobisk, zabezpieczenia, udostępniania oraz prezentowania zabytkowych kopalń, ograniczenia zagrożeń naturalnych w kopalniach, a w przypadku działań związanych z prowadzeniem odwadniania, do zwiększenia bezpieczeństwa

powszechnego na znacznym obszarze.

Drugą istotną zmianą wprowadzoną do projektu ustawy jest zaprzestanie udzielania dotacji Centralnej Pompowni „Bolko” sp. z o.o. na finansowanie działań wykonywanych po zakończeniu likwidacji zakładu górniczego wchodzącego w skład byłych Zakładów Górniczo-Hutniczych „Orzeł Biały” w Bytomiu. Działania te skupiały się głównie na zabezpieczeniu kopalń sąsiednich przed zagrożeniem wodnym. Biorąc pod uwagę fakt, że na terenie miasta Bytomia funkcjonuje Spółka Restrukturyzacji Kopalń S.A., której jednym z podstawowych zadań jest również zabezpieczanie kopalń sąsiednich przed zagrożeniem wodnym, gazowym i pożarowym, podjęta została decyzja o przejściu przez Spółkę Restrukturyzacji Kopalń S.A. realizacji działania wykonywanego dotychczas przez Centralną Pompownię „Bolko” sp. z o.o. Decyzja ta wpisuje się także w Program dla sektora górnictwa węgla kamiennego, przyjęty przez Radę Ministrów w 2018 r., bowiem jednym z zadań określonych w Programie jest upraszczanie systemu odwadniania, w tym przejście zadań realizowanych przez Centralną Pompownię „Bolko”. W przedłożonym projekcie ustawy zmiana ta została zapisana w art. 3. Realizacja i finansowanie zadania polegającego na zabezpieczeniu kopalń sąsiednich przed zagrożeniem wodnym będzie się odbywało na podstawie ustawy z dnia 13 sierpnia 2013 r. o dotacji przeznaczonej dla niektórych podmiotów.

Ponadto dokonano również zmiany w art. 9 i art. 10 ustawy zmienianej, tj. wyrażenie „w ratach miesięcznych” zastąpiono sformułowaniem „transza”, które w ocenie projektodawcy lepiej oddaje charakter przekazywanych środków. Umowa o przyznanie dotacji obejmuje realizację zadań w roku budżetowym, a w związku z tym środki dotyczą finansowania całorocznego. Kierując się jednak zasadami racjonalnego i oszczędnego gospodarowania środkami publicznymi, beneficjenci nie otrzymują na początku roku pełnej kwoty dotacji, tylko wnioskuje w trakcie roku o kolejne transze. Działanie takie ma na celu zabezpieczyć płynność w finansowaniu zadań, bez ich nadmiernego gromadzenia na rachunku bankowym. W celu otrzymania transzy podmiot składa, po podpisaniu umowy, wniosek o jej wypłacenie, w zależności od występujących potrzeb.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Brak danych.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Beneficjenci dotacji	5 podmiotów	1) Kopalnia Soli „Bochnia” sp. z o.o.; 2) Kopalnia Soli „Wieliczka” S.A. ; 3) Muzeum Górnictwa Węglowego; 4) Kopalnia Siarki „Machów” S.A. w likwidacji ; 5) Spółka Restrukturyzacji Kopalń S.A.	Realizacja zadań określonych w projekcie ustawy.
Podmioty nadzorujące i kontrolujące	1 podmiot	Minister Aktywów Państwowych	Określenie zasad przyznawania, wydatkowania i rozliczania środków budżetowych przeznaczonych na finansowanie zadań realizowanych przez podmioty wymienione w ustawie. Weryfikacja i nadzór nad realizacją zadań określonych w rocznych planach rzeczowo-finansowych.
Podmioty nadzorujące i kontrolujące	1 podmiot	Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. Oddział w Katowicach	Przeprowadzanie kontroli w zakresie prawidłowości wykorzystania dotacji budżetowej. Weryfikacja i nadzór nad realizacją zadań określonych w rocznych planach rzeczowo-finansowych.

Turyści, obywatele regionów	>2,3 mln osób	szacunki własne						Zapewnienie bezpieczeństwa powszechnego					
5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji													
Projekt ustawy nie podlegał konsultacjom publicznym. Biorąc pod uwagę, że projekt ustawy umożliwi kontynuowanie procesu likwidacji zakładów górniczych w podmiotach na zasadach wcześniej obowiązujących, przeprowadzono wyłącznie uzgodnienia międzyresortowe.													
Projektowana zmiana ustawy została zamieszczona w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji i na stronie internetowej oraz Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Aktywów Państwowych.													
6. Wpływ na sektor finansów publicznych													
(ceny stałe z 2019 r.)		Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0–10)
Dochody ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Wydatki ogółem		150	160	157	157	127	125	123					999
budżet państwa		150	160	157	157	127	125	123					999
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Saldo ogółem		-150	-160	-157	-157	-127	-125	-123					-999
budżet państwa		-150	-160	-157	-157	-127	-125	-123					-999
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Źródła finansowania	Budżet Państwa cz. 48 – Gospodarka złożami kopalni												
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Podstawę określenia kosztów stanowiły dotychczasowe doświadczenia w prowadzeniu procesu likwidacji zakładów górniczych oraz utrzymania, zabezpieczenia i ratowania zabytkowych części kopalń oraz zatwierdzone Programy likwidacji. Kwota planowanych wydatków w latach 2021–2027 dla zabytkowych kopalń soli wynosi 723 mln zł, dla Muzeum Górnictwa Węglowego na lata 2021–2027 zaplanowano dotację w wysokości 131 mln zł. W przypadku działań realizowanych przez Kopalnię Siarki „Machów” S.A. w likwidacji wdrożenie projektu pociąga za sobą skutki finansowe dla budżetu państwa w latach 2021–2027 w łącznej kwocie 35 mln zł, działań realizowanych przez Spółkę Restrukturyzacji Kopalń S.A. 108 mln zł, natomiast dla Agencji Rozwoju Przemysłu S.A. 2 mln zł. Kwoty te zostały oszacowane przez podmioty na bazie dotychczas ponoszonych kosztów.												
7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli, osoby starsze, osoby niepełnosprawne i gospodarstwa domowe													
Skutki													
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0–10)					
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z ... r.)	duże przedsiębiorstwa	-	-	-	-	-	-	Brak możliwości określenia skutków w ujęciu pieniężnym					
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	-	-	-	-	-	-						
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	-	-	-	-	-	-						
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	niemierzalne											
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	niemierzalne											

	rodzina, obywatele, osoby starsze, osoby niepełnosprawne oraz gospodarstwa domowe	Możliwość prezentacji obiektów zabytkowych turystom.
Niemierzalne		-
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Mając na względzie powyższe uwagi, brak jest możliwości określenia wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość.	
8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu		
<input checked="" type="checkbox"/> nie dotyczy		
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	<input type="checkbox"/> tak <input type="checkbox"/> nie <input type="checkbox"/> nie dotyczy	
<input type="checkbox"/> zmniejszenie liczby dokumentów <input type="checkbox"/> zmniejszenie liczby procedur <input type="checkbox"/> skrócenie czasu na załatwienie sprawy <input type="checkbox"/> inne:	<input type="checkbox"/> zwiększenie liczby dokumentów <input type="checkbox"/> zwiększenie liczby procedur <input type="checkbox"/> wydłużenie czasu na załatwienie sprawy <input type="checkbox"/> inne:	
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.	<input type="checkbox"/> tak <input type="checkbox"/> nie <input checked="" type="checkbox"/> nie dotyczy	
Komentarz:		
9. Wpływ na rynek pracy		
Zmiany w ustawie pozwolą utrzymać poziom zatrudnienia w podmiotach określonych w ustawie w stopniu niezbędnym dla zapewnienia bezpiecznego funkcjonowania i wykonywania zadań i działań. Lokalny rynek pracy nie ulegnie zmianom. Brak dotacji dla podmiotów oznaczałoby konieczność przeprowadzenia zwolnień w tych podmiotach. Zmiany odczułyby również podmioty kooperujące (m.in. specjalistyczne firmy górnicze, dostawcy, kooperanci, usługodawcy). Uchwalenie ustawy umożliwi zatem zachowanie miejsc pracy.		
10. Wpływ na pozostałe obszary		
<input checked="" type="checkbox"/> środowisko naturalne <input checked="" type="checkbox"/> sytuacja i rozwój regionalny <input checked="" type="checkbox"/> inne: dziedzictwo kulturowe	<input type="checkbox"/> demografia <input checked="" type="checkbox"/> mienie państwowe	<input type="checkbox"/> informatyzacja <input checked="" type="checkbox"/> zdrowie
Omówienie wpływu	Realizowane przez podmioty określone w ustawie, którym udzielana jest dotacja, prace zapobiegają degradacji środowiska naturalnego w regionie. Dotacja z budżetu państwa umożliwia zagospodarowanie przestrzeni oraz wspieranie rozwoju regionów pogórnich, w szczególności zabezpieczenie dziedzictwa kulturowego oraz rozwój turystyki. Dzięki dotacji budżetowej możliwa jest również skuteczna ochrona powierzchni terenu przed negatywnymi skutkami wielowiekowej eksploatacji złóż soli oraz ochrona przed katastrofą wodną w rejonie miast Bytom i Piekary Śląskie oraz na terenach przyległych do wyrobiska „Piaseczno”, tj. bezpieczeństwo powszechne na znacznym obszarze.	
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego		
Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2021 r., z wyjątkiem art. 3, który wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.		
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?		
Ewaluacja wykonanych zadań następuje co roku, po przedstawieniu ministrowi właściwemu do spraw gospodarki złożonymi kopalniami przez podmioty sprawozdań z realizacji rocznego planu wraz z rocznym rozliczeniem rzeczowo-finansowym w zakresie wykorzystania dotacji.		

Po zakończeniu procesu likwidacji nastąpi możliwość dokonania bilansu przeprowadzonych prac w obu kopalniach soli w kontekście planowanych i wykonanych zadań i wydatków. Zakończenie likwidacji, wykonanie niezbędnych prac będzie jednak uzależnione od wysokości przyznawanych corocznie dotacji budżetowych.

W przypadku kopalń zabytkowych rozważano przyjęcie mierników, które odzwierciedlałyby postęp prac i wysokość wydatkowanych środków. Jednak odstąpiono od tego z uwagi na fakt, że prace zaplanowane w wieloletnich programach są możliwe do zrealizowania pod warunkiem zabezpieczenia odpowiedniej wysokości środków, a analizy lat ubiegłych pokazują, że poziom środków był na zdecydowanie niższym poziomie niż zaplanowano. Bardziej wskazane wydaje się zaplanowanie zadań do rzeczywistych możliwości finansowych zarówno budżetu państwa, jak i kopalń.

W przypadku działań prowadzonych przez Kopalnię Siarki „Machów” S.A. oraz Centralną Pompownię „Bolko” (od 2021 r. Spółkę Restrukturyzacji Kopalń S.A.) miernikiem wskazującym, czy prowadzone działania przyniosły oczekiwany efekt jest to, że na obszarach objętych ryzykiem podtopienia czy też zalania, takie zjawisko nie wystąpi. Dzięki finansowaniu z dotacji procesów odwadniania i pompowania, okoliczne tereny są należycie zabezpieczone i chronione przed nagłym i niespodziewanym wtargnięciem wody. Brak finansowania byłby równoznaczny z zaprzestaniem prowadzenia tych działań, co mogłoby przyczynić się do powstania zagrożenia zalania tych obszarów.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

Nie dotyczy.



Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

MINISTER DO SPRAW UNII EUROPEJSKIEJ

Konrad Szymański

Sygn. KPDPUE.920.478.2020.MR(12)

dot.: RM-10-96-20

Pan Łukasz Schreiber
Sekretarz Rady Ministrów

Opinia

o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektu ustawy o zmianie ustawy o dotacji przeznaczonej dla niektórych podmiotów, wyrażona przez ministra właściwego do spraw członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej

Szanowny Panie Ministrze,

w związku z przedłożonym projektem ustawy pozwalam sobie wyrazić poniższą opinię.

Projekt ustawy nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Z poważaniem

Konrad Szymański
Minister do Spraw Unii Europejskiej
/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Do wiadomości:

Pan Jacek Sasin
Wiceprezes Rady Ministrów
Minister Aktywów Państwowych

